

НА ЗДОБУТТЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ УКРАЇНИ В ГАЛУЗІ НАУКИ І ТЕХНІКИ

TO OBTAIN THE STATE PRIZE OF UKRAINE IN SCIENCE AND TECHNOLOGY

Україна переживає складні часи, оскільки національне господарство ще не оговталось від негативних наслідків світової фінансової кризи 2008 року та деструктивного впливу політичної нестабільності, зумовленої конфліктом на Сході України. При цьому вітчизняний аграрний сектор демонструє позитивну динаміку, що проявляється в зростанні рівня капіталізації переважної більшості суб'єктів аграрного підприємства. Висхідний тренд зумовлений тим запасом міцності, який сформувався в попередні роки завдяки поступальному удосконаленню інституціонального забезпечення функціонування аграрного ринку та розвитку структуроутворюючих сегментів агропромислового комплексу.

Науковим підґрунтям інституціональних зрушень в аграрному секторі національного господарства та запуску маховика зростання стали напрацювання вчених Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» НААН України, якими була сформульована нова парадигма трансформації економічних відносин у всіх фазах агропродуктового ланцюга. З огляду на сказане висунення вчених названої академічної установи на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки* є адекватною оцінкою їх внеску в розробку національної моделі трансформації аграрного сектора економіки до ринкових умов господарювання.

Науковою новизною роботи є розробка інституціонального підґрунтя переходу аграрного сектора від командно-адміністративної системи господарювання до ринкової на основі врахування виробничо-господарських, організаційно-економічних та природно-ресурсних передумов розвитку сільського господарства та переробної сфери АПК.

Практична значимість роботи полягає в розробці методологічного інструментарію трансформації відносин власності на сільськогосподарській землі, приватизації цілісних майнових комплексів, впровадження нових організаційно-правових форм господарювання, що дало можливість створити передумови для формування багатуокладного агропромислового виробництва та забезпечити розширене відтворення ресурсно-виробничого потенціалу аграрної сфери в цілому.

Прикметною рисою висунутої на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки роботи є те, що вона акумулює напрацювання вчених-аграрників щодо наукового забезпечення трансформаційних змін в аграрному секторі на всіх етапах його розвитку в перехідний період та в умовах ринкових відносин: 1) 1990–1993 роки – обґрунтування пріоритетів реформування виробничих відносин, сприяння розвитку інституту фермерства, становлення господарств населення та трансформації відносин власності; 1994–1996 роки – розробка методологічного забезпечення реалізації основних етапів земельної реформи, в тому числі розпаювання сільськогос-

подарських земель, та формування методики і проведення грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення; 1997–1999 роки – наукове обґрунтування доцільності запровадження оренди земельних ділянок і земельних часток (паїв) для формування господарських структур ринкового типу, реорганізації державних агроформувань у недержавні господарські структури; з 2000 року і дотепер – розробка форм і методів реорганізації колективних сільськогосподарських підприємств у господарські структури ринкового типу на основі оренди земельних ділянок і земельних часток (паїв).

Автори брали безпосередню участь у підготовці законів України «Про селянське (фермерське) господарство» та «Про форми власності на землю», Декрету Кабінету Міністрів України «Про приватизацію земельних ділянок», доповіді Президента України «Про основні засади економічної та соціальної політики – розділ «Аграрна політика», Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва», в яких були сформульовані засадничі моменти трансформаційних процесів в аграрному секторі, що дозволило поряд із державною запровадити колективну і приватну форми власності на землю, сформувати інституціональні передумови розпаювання сільськогосподарських земель, забезпечити реорганізацію колективних сільськогосподарських підприємств на засадах приватної власності на землю та майно.

Про практичну спрямованість роботи свідчить той факт, що авторами було розроблено три посібники щодо реформування сільськогосподарських та переробних підприємств, які передані всім суб'єктам реформування, опрацьовано ряд методичних рекомендацій.

Квінтесенцією значного наукового доробку авторів роботи, яка висунута на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки, є: 873 наукові праці (з них 36 – одноосібних і – 74 колективні монографії), 68 науково-практичних рекомендацій і посібників для виробництва, участь у підготовці 64 проектів законів України, 7 постанов Верховної Ради України, 42 указів Президента України, 18 постанов Кабінету Міністрів України, 12 нормативних документів міністерств і відомств, розробка 111 пропозицій урядовим структурам.

Автори науково-практичної роботи «Теоретико-методологічне забезпечення і науковий супровід трансформації аграрного сектора економіки України до ринкових умов господарювання в період 1990-2014 років» з огляду на значний масив теоретико-методологічних розробок та практичних рекомендацій, які сприяли перетворенню аграрного сектора із стагнуючої ланки національного господарства в локомотив соціально-економічного піднесення, заслуговують присудження Державної премії України в галузі науки і техніки.

* «Теоретико-методологічне забезпечення і науковий супровід трансформації аграрного сектора економіки України до ринкових умов господарювання в період 1990-2014 років» (Автори: Саблук П.Т., Гайдуцький П.І., Месель-Веселяк В.Я., Даниленко А.С., Малік М.Й., Федоров М.М., Гладій М.В., Лупенко Ю.О., Лузан Ю.Я., Кириленко І.Г.).

**Академік Національної академії аграрних наук України,
доктор економічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
директор Державної установи
«Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України»**

М.А.Хвесик